

ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ

για την ημερίδα με θέμα

«Αλλαγή του κλίματος: Προσαρμογή, Μετριασμός στην ύπαιθρο και οι Πιστώσεις Άνθρακα»

που διοργάνωσε

το Ινστιτούτο Μεσογειακών Δασικών Οικοσυστημάτων (ΙΜΔΟ)
του Ελληνικού Γεωργικού Οργανισμού ΔΗΜΗΤΡΑ
στις 7 Ιουνίου 2024, στην Αθήνα

Με επιτυχία πραγματοποιήθηκε στις 7 Ιουνίου 2024, ημερίδα εργασίας με θέμα: «Αλλαγή του κλίματος: Προσαρμογή, Μετριασμός στην ύπαιθρο και οι Πιστώσεις Άνθρακα» στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού έργου ResAlliance - «Συμμαχία γνώσης για την ανθεκτικότητα του τοπίου για τη γεωργία και τη δασοπονία στη λεκάνη της Μεσογείου». Την ημερίδα, που προσέφερε δυνατότητα παρακολούθησης τόσο με φυσική παρουσία όσο και διαδικτυακά, παρακολουθήσαν συνολικά 105 άτομα προερχόμενα από διαφορετικούς χώρους, από στελέχη σχετικών δημοσίων φορέων όπως το ΥΠΕΝ και ερευνητές, έως στελέχη Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων, ιδιώτες μελετητές και αγρότες.

Μετά το καλωσόρισμα από τη Διευθύντρια του ΙΜΔΟ Δρ Ειρήνη Πιτταρά, την ημερίδα χαιρέτησε, εκπροσωπώντας την Γενική Διεύθυνση Περιβαλλοντικής Πολιτικής του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας, ο κος Γιώργος Ζήσης Τέγος, Προϊστάμενος του Τμήματος Μηχανισμών Αγοράς και Μητρώου Εκπομπών. Ο ερευνητής του ΙΜΔΟ Δρ Γαβριήλ Ξανθόπουλος, επιστημονικά υπεύθυνος του έργου ResAlliance για το ΙΜΔΟ, έκανε μια εισαγωγή στο ιστορικό της συνειδητοποίησης της αλλαγής του κλίματος από τους επιστήμονες και τους διεθνείς οργανισμούς και στην ιδέα της δημιουργίας μια αγοράς πιστώσεων του άνθρακα (carbon credits), η οποία προέκυψε κατά τη διάρκεια των συζητήσεων για το Πρωτόκολλο του Κιότο (1997) και υλοποιήθηκε στα επόμενα χρόνια. Ο Δρ Ξανθόπουλος εξήγησε τις αρχές στις οποίες βασίζεται αυτή η αγορά και έδωσε στο κοινό ένα ελάχιστο γνωστό παράδειγμα στη χώρα μας, τον ρόλο που παίζει η Δασική Υπηρεσία της Νότιας Κορέας, με αιχμή του δόρατος το Ινστιτούτο Δασικών Ερευνών της, στην εξασφάλιση πιστώσεων άνθρακα, απαραίτητων για την αντιστάθμιση των εκπομπών άνθρακα που παράγει η βαριά βιομηχανία της χώρας. Αυτό γίνεται μέσω μιας μεγάλης σειράς προγραμμάτων με αναδασώσεις και άλλες δράσεις εξασφάλισης ξυλείας και πιστώσεων άνθρακα σε τρίτες χώρες, από την Νέα Ζηλανδία ως το Κιργιστάν, το Μαρόκο, τη Μογγολία και το Περού (38 προγράμματα σε 25 έτη). Επίσης ο Δρ Ξανθόπουλος εξήγησε τη σημασία που έχουν οι προσπάθειες εξασφάλισης πιστώσεων άνθρακα για την Ελλάδα, τόσο για τα δάση όσο και στον αγροτικό χώρο. Ιδιαίτερα επισήμανε την ανάγκη να προσαρμοστούν αλλά και να προστατευθούν οι αγρότες από τις επερχόμενες αλλαγές σχετικά με τις πιστώσεις άνθρακα. Ειδικότερα ανέφερε ότι αυξάνεται η γραφειοκρατία, οι απαιτήσεις και το κόστος και γίνεται δύσκολη η ανταπόκριση μεμονωμένων αγροτών, κάτι που αντανάκλαται και από τις υπάρχουσες αντιδράσεις σε όλη την Ευρώπη. Επίσης, τόνισε ότι οι γρήγορες κινήσεις που γίνονται για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής είναι απαραίτητες μεν αλλά συχνά

περικλείουν κινδύνους αποτυχίας ή παρενεργειών τόσο στο περιβάλλον όσο και σε κοινωνικοοικονομικό επίπεδο, οπότε πρέπει να υπάρχει συνεχής παρακολούθηση και αξιολόγηση των αποτελεσμάτων των λαμβανόμενων μέτρων.

Στη συνέχεια η ερευνήτρια του ΙΜΔΟ Δρ Ευαγγελία Αβραμίδου, που έχει τον ρόλο της Πρέσβειρας για τα εργαστήρια ανταλλαγής γνώσης (LandLabs) που διοργανώνονται στο πλαίσιο του ResAlliance στην Πελοπόννησο, παρουσίασε τους στόχους του έργου όσον αφορά την ανάδειξη καλών πρακτικών που μπορούν να βοηθήσουν στην αντιμετώπιση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής και τη διάδοση αυτών σε εθνικό και Μεσογειακό επίπεδο. Επίσης πληροφόρησε το κοινό για το δίκτυο ενδιαφερόμενων (LandNet) που έχει δημιουργηθεί με στόχο την διάδοση αυτών των καλών πρακτικών, και πρότεινε σε όσους ενδιαφέρονται να εγγραφούν στο LandNet (<https://www.resalliance.eu/join/>) για να ενημερωθούν αλλά και για να συμβάλλουν. Περαιτέρω προσκάλεσε το κοινό που διαθέτει σχετικά παραδείγματα να πάρει μέρος στο διαγωνισμό που διοργανώνεται στο πλαίσιο του έργου καταθέτοντας ένα σύντομο βίντεο ή ένα κείμενο καλής πρακτικής όπως περιγράφεται στο <https://www.resalliance.eu/introducing-your-innovative-landscape-resilience-practice/>.

Η επόμενη ομιλία ήταν από την προσκεκλημένη ομιλήτρια της ημερίδας την Dr. Teresa Cervera Zaragoza, επικεφαλής του τομέα για την προώθηση της αειφόρου διαχείρισης των δασών στο Κέντρο Δασικής Ιδιοκτησίας της Κυβέρνησης της Καταλονίας (Ισπανία). Η Dr. Zaragoza παρουσίασε το σύστημα πιστώσεων για το κλίμα που έχει δημιουργηθεί και εφαρμόζεται στα δάση της Καταλονίας. Μίλησε για ένα σύστημα που προωθεί την πολυλειτουργική διαχείριση των δασών, πέρα από την απλή δέσμευση άνθρακα, και υπερασπίζεται τον ρόλο και τη συμβολή αυτής της διαχείρισης προς μία ύπαιθρο περισσότερο ανθεκτική στην αλλαγή του κλίματος. Συγκεκριμένα, η πολυλειτουργική διαχείριση των δασών δημιουργεί «δασικές πιστώσεις κλίματος» (forest climate credits) μέσω δέσμευσης άνθρακα στη βλάστηση και το έδαφος, μείωση της κατανάλωσης νερού στα δασικά οικοσυστήματα, διατήρησης της βιοποικιλότητας και μείωσης του κινδύνου πυρκαγιάς. Ένα climate credit αντιστοιχεί σε ένα εκτάριο ανθεκτικού δασικού οικοσυστήματος. «Πελάτες» αυτών των credits είναι μεγάλες επιχειρήσεις στο πλαίσιο της εταιρικής ευθύνης, δωρητές που ενδιαφέρονται για αναγνώριση και φήμη και ενδιαφερόμενοι να συνεισφέρουν οικονομικά για τη βελτίωση του τοπικού περιβάλλοντος. Στη συνέχεια, η Dr. Zaragoza περιέγραψε τα κριτήρια που χρησιμοποιούνται για την αξιολόγηση των σχεδίων δημιουργίας ανθεκτικών δασών και την αξιολόγηση της υλοποίησής τους και έδωσε παραδείγματα εφαρμογής σε σειρά περιοχών, περιλαμβανομένων οικονομικών στοιχείων. Μάλιστα, σε ερώτηση από το κοινό απάντησε ότι το σύστημα αυτό που αφορά όλους του τύπους δασών, εξετάζεται προς υιοθέτηση σε όλη την Ισπανία όπου μέχρι τώρα αξιολογούνται ως προς τη δέσμευση άνθρακα μόνον δασικές φυτείες.

Η επόμενη ομιλία αφορούσε μια εργασία των Δρ Παναγιώτη Μιχόπουλου, Δρ Γεωργίου Νάκου, Κωνσταντίνου Καούκη και Δρ Αναστασίου Οικονόμου από το ΙΜΔΟ, σχετικά με τον οργανικό άνθρακα στα δασικά εδάφη του κόσμου και της Ελλάδας. Ο Δρ Μιχόπουλος τόνισε ότι τα δασικά εδάφη αποτελούν μία σημαντική παγκόσμια αποθήκη άνθρακα καθώς η μισή ποσότητα του άνθρακα στη στεριά είναι αποθηκευμένη σε δάση (1146 x 1015 g) και από αυτήν την ποσότητα τα δύο τρίτα είναι αποθηκευμένα στο έδαφος. Μάλιστα, στις ψυχρές περιοχές ο άνθρακας στο έδαφος μπορεί να φτάσει στο 80% του συνόλου του αποθηκευμένου άνθρακα σε φυτά και εδάφη, στις εύκρατες περιοχές το αντίστοιχο ποσοστό φτάνει περίπου το 60%, ενώ στα τροπικά δάση φτάνει το 50%. Στην Ελλάδα τα δάση των ορεινών περιοχών (ελάτη, οξιά, μαύρη πεύκη) περιέχουν το μεγαλύτερο μέσο ποσό

αποθέματος άνθρακα στα εδάφη (πάνω από 100 τόνους ανά εκτάριο), ενώ τα εδάφη των φυλλοβόλων δρυών, αν και έχουν μικρότερο απόθεμα ανά εκτάριο, λόγω της μεγάλης τους έκτασης έχουν το μεγαλύτερο συνολικό απόθεμα άνθρακα (περίπου 60 εκατομμύρια τόνους).

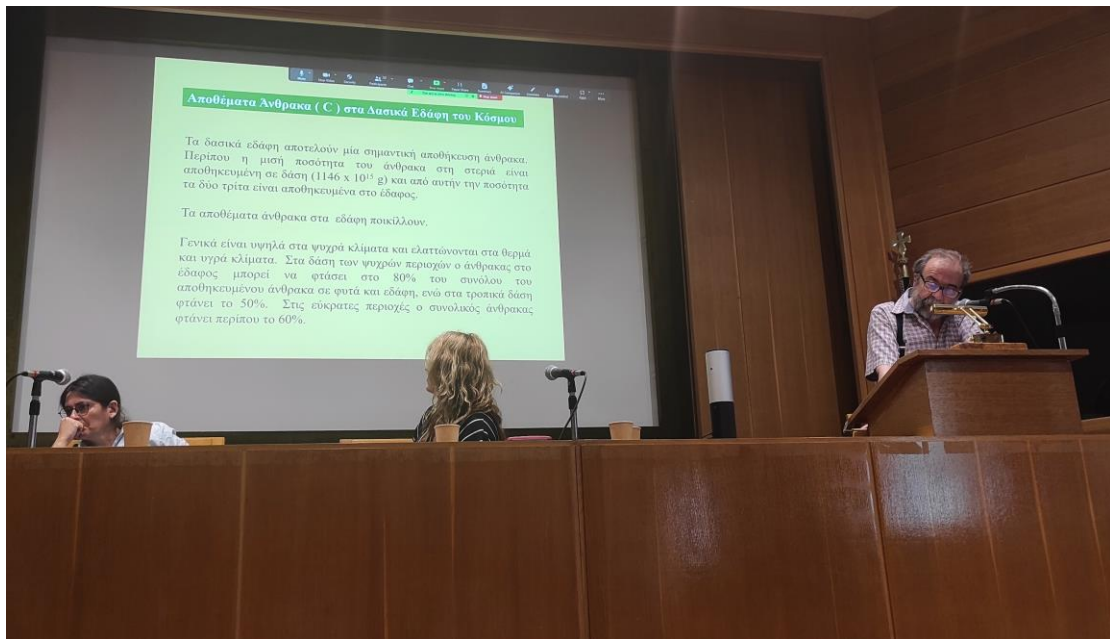
Στη συνέχεια ο Δρ. Μιχόπουλος τόνισε ότι η κλιματική αλλαγή επιδρά στα δασικά εδάφη μέσω των μεταβολών στη δυναμική του άνθρακα και εξήγησε τον τρόπο επίδρασης της αυξημένης συγκέντρωσης CO₂ αλλά και της αυξημένης θερμοκρασίας του αέρα. Επίσης ανέφερε ότι σύμφωνα με τη διεθνή βιβλιογραφία ένα απόθεμα της τάξης του 20-50% χάνεται όταν τα δάση μεταβάλλονται σε αγρούς. Ακόμη, ότι εντατικές υλοτομίες και αραιώσεις μπορεί να επιφέρουν ελάττωση του άνθρακα στο έδαφος ακόμα και κατά 50% στις πρώτες δεκαετίες. Στην αντίθετη κατεύθυνση λειτουργεί η αναδάσωση, όπου η επιλογή φυλλοβόλων ειδών συνεισφέρει στην αποθήκευση του άνθρακα στο έδαφος περισσότερο από τα κωνοφόρα.

Η τελευταία ομιλήτρια ήταν η Δρ Αλεξάνδρα Σιντόρη, ερευνήτρια στο Ινστιτούτο Αγροτικής Οικονομίας, ΕΛΓΟ – ΔΗΜΗΤΡΑ, με τίτλο ομιλίας «Αιγοπροβατοτροφεία και κλιματική αλλαγή: Κοινωνικοοικονομικές προεκτάσεις και πρακτικές μείωσης ανθρακικού αποτυπώματος». Η Δρ Σιντόρη αναφέρθηκε στις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου στις αιγοπροβατοτροφικές εκμεταλλεύσεις και το ανθρακικό αποτύπωμα του αιγοπρόβειου γάλακτος, όπως αυτό έχει εκτιμηθεί μέσα από έρευνες που υλοποιήθηκαν την τελευταία δεκαπενταετία στη Ελλάδα και σε διάφορα παραγωγικά συστήματα. Επίσης αναφέρθηκε στις δυνατότητες και στις πρακτικές μείωσης του ανθρακικού αποτυπώματος του αιγοπρόβειου γάλακτος και στις κοινωνικοοικονομικές επιπτώσεις των πολιτικών μείωσης των εκπομπών, ειδικά σε επίπεδο παραγωγής, εισοδήματος και απασχόλησης. Η Δρ Σιντόρη ολοκλήρωσε την παρουσίαση της επισημαίνοντας την ανάγκη διερεύνησης πρακτικών, τεχνολογιών και καινοτομιών, αποτελεσματικών ως προς τη μείωση των εκπομπών, με εφαρμογή στα ελληνικά αιγοπροβατοτροφικά συστήματα και προσβάσιμων από τους παραγωγούς.

Με το τέλος των παρουσιάσεων οι συμμετέχοντες χωρίστηκαν σε διαδραστικές ομάδες εργασίας στο πλαίσιο των οποίων κατέθεσαν τις απόψεις τους όσον αφορά τις πληροφορίες που παρουσιάστηκαν, ιδιαίτερα όσον αφορά την προχωρημένη προσέγγιση της Καταλονίας, εξέφρασαν προβληματισμούς και κατέληξαν σε χρήσιμα συμπεράσματα για το έργο ResAlliance και για τους φορείς που συμμετείχαν. Οι παρουσιάσεις της ημερίδας θα αναρτηθούν σύντομα στον ιστότοπο του ΙΜΔΟ, στο τμήμα που αφορά το έργο ResAlliance (<https://www.fria.gr/resalliance.html>) .

Η Dr. Teresa Cervera Zaragoza σε διαδικτυακή σύνδεση

Η ομιλία του Δρ Παναγιώτη Μιχόπουλου

Η ομιλία της Δρ Αλεξάνδρας Σιντόρη

Μία από τις διαδραστικές ομάδες εργασίας